

Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης

Τόμ. 2014, Αρ. 1 (2014)

Σύγχρονες αναζητήσεις της Ειδικής Αγωγής στην Ελλάδα: Πρακτικά 4ου Πανελληνίου Συνεδρίου Επιστημών Εκπαίδευσης

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ Π.Τ.Δ.Ε.
ΚΕΝΤΡΟ ΜΕΛΕΤΗΣ ΚΑΙ ΨΥΧΟΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

4^ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Υπό την αιγίδα του Υπουργείου Παιδείας
20-22 ΙΟΥΝΙΟΥ 2014

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2016

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:

Παπαδόπουλος Γιάννης

Πολυχρονόπουλου Σταυρούλα

Μισασιτά Αγγελική

ISSN: 2529-1157

ΑΘΗΝΑ

Εκπαίδευση Χαρισματικών μαθητών

Ευφροσύνη Λιάσκα

doi: [10.12681/edusc.228](https://doi.org/10.12681/edusc.228)

Βιβλιογραφική αναφορά:

Λιάσκα Ε. (2016). Εκπαίδευση Χαρισματικών μαθητών. *Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης*, 2014(1), 167–176. <https://doi.org/10.12681/edusc.228>

Εκπαίδευση Χαρισματικών μαθητών

Λιάσκα Ευφροσύνη

Δασκάλα Π.Ε 70

fryni@freemail.gr

Περίληψη

Η έρευνα αφορά τον τρόπο εκπαίδευσης των χαρισματικών μαθητών στο σχολείο.

Σκοπός της έρευνας είναι ο εντοπισμός των χαρισματικών μαθητών σε μικρή ηλικία, ώστε να υπάρχουν έγκαιρες παρεμβάσεις, προκειμένου να έχουν ίσες ευκαιρίες στην εκπαίδευση και η αναζήτηση διεθνών εκπαιδευτικών πρακτικών στήριξης και τρόπων ανάδειξής τους μέσω εκπαιδευτικών ευκαιριών.

Αρκετοί χαρισματικοί μαθητές εξαιτίας της μη σωστής προσέγγισής τους μπορεί να αποκτήσουν αρνητική στάση απέναντι στο σχολείο ή μπορεί να υιοθετήσουν αρνητικές συμπεριφορές όπως: υπεροψία, μη ένταξη στις ομάδες των συνομηλίκων τους, υποεπίδοση, υπερκινητικότητα, διάσπαση προσοχής.

Το σχολείο μπορεί να σταθεί δίπλα στους μαθητές αυτούς και η διαφοροποιημένη διδασκαλία αποτελεί το σημαντικότερο βήμα στην προώθησή τους για ενασχόληση με τα ενδιαφέροντά τους, στην κοινωνικοσυναισθηματική τους ανάπτυξη, αλλά και στην αξιοποίηση των ικανοτήτων τους.

Το σχολείο αν και είναι προσανατολισμένο στο μέσο όρο των μαθητών μπορεί να στηρίξει τους χαρισματικούς μαθητές, μέσω της διαφοροποιημένης διδασκαλίας, της χρήσης των νέων τεχνολογιών και τη διαμόρφωση ομάδων εργασίας, να αναπτύξουν τη δημιουργική και κριτική τους σκέψη και να τους εντάξουν στη σχολική κοινότητα.

Λέξεις-Κλειδιά

Προσέγγιση, διαφοροποιημένη διδασκαλία, κοινωνικοσυναισθηματική ανάπτυξη.

Abstract

The research is about education of gifted students at school.

The purpose of this research is the identification of gifted students at an early age, so that timely interventions are to have equal opportunities in education and seeking international support educational practices and ways of showcasing them through educational opportunities. Many gifted students because of the improper approach can acquire a negative attitude towards school or may adopt negative behaviours such as arrogance, lack of integration in groups of their peers, ypoepidosi, hyperactivity, distractibility.

The school can stand next to these students and differentiated teaching is the most important step in promoting their involvement with their interests in socio-emotional development, but also to use their skills. The school even though it is oriented to the average of students can support gifted students through differentiated education, the use of new technologies and forming working groups to develop their creative and critical thinking and to integrate them in the school community.

Keywords

Approach, differentiated, teaching, social, emotional, development

1. Εισαγωγή

“ Χαρισματικά είναι τα παιδιά υψηλών ικανοτήτων μάθησης , τα οποία έχουν αναπτυγμένες γνωστικές και δημιουργικές ικανότητες , προδιαθέσεις , κίνητρα και ενδιαφέροντα και καλύπτουν την ύλη με ταχύτερους ρυθμούς σε σχέση με τα προσδοκώμενα για την ηλικιακή τους ομάδα” (Ματσαγγούρας Η. ,2008) .

Οι χαρισματικοί μαθητές έχουν ορισμένα χαρακτηριστικά , ευδιάκριτα τις περισσότερες φορές, τα οποία τους διαφοροποιούν σε σχέση με το μέσο όρο των συμμαθητών τους , αφού έχοντας διαφορετικές εκπαιδευτικές ανάγκες ,επιζητούν ιδιαίτερη φροντίδα και στήριξη από το σχολικό τους περιβάλλον.

Οι μαθητές αυτοί μαθαίνουν γρήγορα , μιλάνε και διαβάζουν νωρίτερα από τους συνομηλίκους τους , μπορούν να προσλάβουν μεγάλη ποσότητα πληροφοριών και αντιλαμβάνονται ευκολότερα ακόμη και δυσνόητα θέματα .

Χρησιμοποιούν ανώτερες δεξιότητες σκέψης όπως η Ανάλυση , η Σύνθεση και η Αξιολόγηση με τη βοήθεια των οποίων καταφέρνουν να δομήσουν ,αλλά και να χειριστούν αφηρημένες έννοιες υψηλού επιπέδου. Μπορούν να συνδυάσουν τις πρότερες γνώσεις τους με τις νεοπροσλαμβανόμενες γνώσεις και μέσα από τη διαδικασία της σύνθεσης καταφέρνουν να κατανοήσουν , να εμβαθύνουν ή και να τροποποιήσουν το προϊόν αυτό της μάθησης. Έχουν αναπτυγμένη αντίληψη ,κριτική ικανότητα και κατ’ επέκταση διορατικότητα. Επιπλέον, έχουν την ικανότητα της αναπαράστασης και της κατηγοριοποίησης των προβλημάτων, με αποτέλεσμα να παρουσιάζουν ευελιξία στην εύρεση εναλλακτικών λύσεων. Είναι πνευματικά ανήσυχοι και έχουν ιδιαίτερα αναπτυγμένο τον αποκλίνοντα τρόπο σκέψης , δηλαδή προβάλλουν πρωτότυπες ή ασυνήθιστες ιδέες , έχουν αναπτυγμένη φαντασία , και δημιουργική σκέψη. Γενικά, προτιμούν να εργάζονται μόνοι τους , ενώ διακρίνονται από επιμονή σε ότι κάνουν , από υπευθυνότητα και τελειομανία .

Ωστόσο, αρνούνται να «συμμορφωθούν» με εκπαιδευτικές πρακτικές που στοχεύουν στην απομνημόνευση ή με εργασίες που δεν τις βρίσκουν ενδιαφέρουσες , όμως μπορούν να ασχολούνται απερίσπαστοι για μεγάλα χρονικά διαστήματα με μια εργασία, όταν αυτή τους κινεί το ενδιαφέρον τους .

Μπορεί ακόμη να έχουν αρνητική αυτοεικόνα ,που ίσως να οφείλεται στη μειωμένη αποδοχή τους από τις ομάδες των συνομηλίκων τους, μιας και δυσκολεύονται να ενταχθούν σ' αυτές ,αφού πολλές φορές η κοινωνική τους και η συναισθηματική τους ανάπτυξη δε συμβαδίζει με την πνευματική .

Παρουσιάζουν αρχηγικές τάσεις κατά τη συνεργασία τους με άλλους συμμαθητές τους, εμμένουν στις απόψεις τους και πολλές φορές η υπεροπτική τους στάση οδηγεί στην απομόνωσή τους ή και στην πιθανή εκδήλωση αρνητικών συμπεριφορών από τους ίδιους προς το σχολικό τους περιβάλλον.

Οι χαρισματικοί μαθητές , αποτελούν το 5% του γενικού παιδικού πληθυσμού και ο τρόπος εκπαίδευσής τους παίζει σπουδαίο ρόλο, τόσο στην πορεία και εξέλιξή τους , όσο και στην αξιοποίησή τους εντός ,αλλά και εκτός του σχολείου.

2. Σκοπός της έρευνας - Μεθοδολογία

Σκοπός της έρευνας είναι ο εντοπισμός των χαρισματικών μαθητών σε μικρή ηλικία, ώστε να υπάρχουν έγκαιρες παρεμβάσεις προκειμένου να έχουν και αυτοί οι μαθητές ίσες ευκαιρίες στην εκπαίδευση.

Επιπλέον αναζητούνται οι διεθνείς εκπαιδευτικές πρακτικές στήριξης αυτών των μαθητών.

Η προσέγγιση του σκοπού έγινε μέσα από διαδικασίες ποιοτικής έρευνας , ύστερα από συνεντεύξεις με τους εκπαιδευτικούς που στην τάξη τους υπήρχαν χαρισματικοί μαθητές , με τους γονείς των παιδιών αυτών , αλλά και με την άμεση παρατήρηση των μαθητών αυτών στην αίθουσα διδασκαλίας.

Οι εκπαιδευτικοί ρωτήθηκαν για το πώς διαπίστωσαν πως οι μαθητές τους ανήκαν στην κατηγορία των χαρισματικών μαθητών; Ποια ήταν κατά τη γνώμη τους τα στοιχεία ή τα χαρακτηριστικά που τους διαφοροποιούσαν σε σχέση με τους υπόλοιπους μαθητές τους ; Ποια ήταν η επίδοση των μαθητών αυτών στα μαθήματα του σχολείου και πόσο οργανωτικοί ήταν; Σε ποιους τομείς εντόπιζαν πως οι μαθητές τους παρουσίαζαν ιδιαίτερες κλίσεις ; Ρωτήθηκαν επίσης εάν είχαν δεχτεί επιμόρφωση για τον χειρισμό των χαρισματικών μαθητών μέσα στην τάξη και πόσο διαφοροποιούσαν ή πώς διαμόρφωναν τη διδασκαλία τους προκειμένου να βοηθήσουν και αυτούς τους μαθητές; Εάν είχαν δημιουργήσει ατομικό αρχείο ή δελτίο των μαθητών τους, όπου καταχωρούνταν σχόλια και αναφορές σχετικές με την επίδοσή τους, το επίπεδο ανάπτυξής τους, αλλά και της συμπεριφοράς τους μέσα και έξω από την τάξη...κ.ά.

Οι γονείς των μαθητών αυτών ρωτήθηκαν εάν τα παιδιά τους αξιολογήθηκαν από κάποιον φορέα με κάποιο ψυχομετρικό εργαλείο, όπως για παράδειγμα με το Wisk III , (κλίμακα αξιολόγησης νοημοσύνης για παιδιά); Ποιο είναι το δικό τους μορφωτικό επίπεδο; Πόσο «κοντά» βρίσκονται στις σχολικές ή σε άλλες δραστηριότητες των παιδιών τους ; Εάν και κατά πόσο ενθαρρύνουν τα παιδιά τους στις διάφορες δραστηριότητές τους και με ποιον τρόπο; Σε ποιους τομείς θεωρούν πως τα παιδιά τους παρουσιάζουν ιδιαίτερες κλίσεις ; Τι θα επιζητούσαν από την πλευρά του σχολείου και γενικότερα από την πλευρά της πολιτείας προκειμένου τα παιδιά τους να έχουν μια καλύτερη εξέλιξη, όσον αφορά την εκπαιδευτική τους πορεία; Επιπλέον, με την άμεση παρατήρηση των μαθητών αυτών ,τόσο στη σχολική τους

τάξη, όσο και στον προαύλιο χώρο την ώρα των διαλειμμάτων ,και με τη σύμφωνη γνώμη των γονέων , καταγράφηκαν τα χαρακτηριστικά τους , οι σχολικές τους επιδόσεις , αλλά και οι συμπεριφορές τους και οι αντιδράσεις τους κατά την καθημερινή τους επαφή με τους συμμαθητές τους.

2.1. Μελέτη περιπτώσεων χαρισματικών μαθητών

1. Ο Κωνσταντίνος μαθητής της Ε΄ τάξης Δημοτικού . Αν και δεν έχει ιδιαίτερη φροντίδα από το σπίτι και γενικά δεν είναι ιδιαίτερα οργανωμένος ως μαθητής , ωστόσο παρουσιάζει μεγάλη ευχέρεια στην επίλυση ιδιαίτερα δύσκολων προβλημάτων ενώ, κέρδισε βραβείο ,μετά από τη συμμετοχή του στο διαγωνισμό της Μαθηματικής εταιρείας. Δυσκολεύεται όμως ιδιαίτερα στις σχέσεις του με τους συμμαθητές του , είναι υπερκινητικός και κάποιες φορές επιθετικός μαζί τους.

2. Η Λυδία μαθήτρια της Β΄ τάξης Δημοτικού .Εργάζεται μόνη της ,τόσο στο σχολείο, όσο και στο σπίτι και παρουσιάζει πολύ καλές επιδόσεις σε όλα τα μαθήματα. Κατανοεί γρήγορα ,χειρίζεται πολύ καλά τον προφορικό και τον γραπτό λόγο ανάλογα με την ηλικία της και μπορεί να επιλύει σύνθετα προβλήματα με μεγάλη ευκολία. Είναι υπεύθυνη και έχει πολλές φίλιες.

3. Ο Λευτέρης μαθητής της Γ΄ τάξης Δημοτικού. Είναι πολύ εύστροφος , ετοιμόλογος , έχει πλούσιο λεξιλόγιο , παρουσιάζει άριστη εικόνα σε όλα τα μαθήματα , είναι συνεπής στις εργασίες του, ενώ έχει την αμέριστη συμπαράσταση της οικογένειάς του. Του αρέσουν ιδιαίτερα η ζωγραφική και οι κατασκευές και πολλά από τα έργα που παρουσιάζει στην τάξη δείχνουν πως έχει αναπτυγμένη φαντασία και δημιουργικότητα.. Όλοι οι συμμαθητές του επιζητούν τη συντροφιά του.

3. Ευρήματα

Πολλά από τα χαρακτηριστικά του σημερινού σχολείου , δημιουργούν ένα δυσμενές ή και απωθητικό περιβάλλον για κάποιους χαρισματικούς μαθητές οι οποίοι δεν μπορούν να συμβιβαστούν με την ισχύουσα κατάσταση . Οι χαρισματικοί μαθητές νιώθουν πως δεν έχουν κίνητρα για να εργαστούν , το μάθημα μπορεί να τους φαίνεται ανιαρό, δεν έχουν προκλήσεις , δεν μπορούν να αναλάβουν πρωτοβουλίες, αφού στην καθημερινή σχολική πρακτική δίνονται ελάχιστες δυνατότητες εναλλακτικών τρόπων μάθησης, ελεύθερης έκφρασης και ανάπτυξης των προσωπικών τους ενδιαφερόντων.

Το σχολείο είναι προσανατολισμένο στο μέσο όρο των μαθητών και συνήθως «δε βλέπει» ή παραμελεί τις ανάγκες αυτών των μαθητών .

Το αποτέλεσμα αυτής της πρακτικής είναι μια διπλή απώλεια ,τόσο από την πλευρά των χαρισματικών μαθητών οι οποίοι τελικά δεν αναπτύσσουν τις χαρισματικές πτυχές της προσωπικότητάς τους , όσο και από την πλευρά της κοινωνίας , στην οποία παρατηρείται κοινωνική καθήλωση στις τετριμμένες και στις συνηθισμένες πρακτικές , αφού «αφήνονται έξω από τα πράγματα» οι μελλοντικοί προοδευτικοί παράγοντες που δεν είναι άλλοι από τους χαρισματικούς μαθητές.

Βέβαια, πολλοί χαρισματικοί μαθητές καταφέρνουν να ενταχθούν άριστα στο σχολικό και κοινωνικό τους περιβάλλον , να αισθάνονται ευτυχισμένοι και

ολοκληρωμένοι με όσα κάνουν και να νιώθουν πως μπορούν να προσφέρουν κοινωνικό έργο μέσα από την ανάληψη πρωτοβουλιών ή την ευαισθητοποίησή τους για την επίλυση κοινωνικών αναγκών .

Εδώ θα πρέπει να σταθούμε , ώστε να διαπιστώσουμε που οφείλονται οι διαφορετικές στάσεις και συμπεριφορές που επιδεικνύουν οι προικισμένοι μαθητές.

Επιπλέον , τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν πως σε μεγάλο ποσοστό οι Εκπαιδευτικοί που έχουν τέτοιας ικανότητας μαθητές έχουν περιορισμένες δυνατότητες να τους βοηθήσουν , ενώ θα επιθυμούσαν να τους δοθούν περισσότερες ευκαιρίες παρακολούθησης σεμιναρίων, αλλά και συμμετοχής τους σε επιμορφωτικά προγράμματα για χαρισματικούς μαθητές .

3.1. Προσέγγιση χαρισματικών μαθητών

Ιδιαίτερη μέριμνα θα πρέπει να δίνεται από την πλευρά της πολιτείας στην προσέγγιση αυτής της κατηγορίας των μαθητών . Οι Εκπαιδευτικοί θα πρέπει να έχουν επιμορφωθεί ώστε να είναι ικανοί να παρατηρήσουν τις ιδιαίτερες ικανότητες κάποιου μαθητή τους και θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να προσαρμόζουν τους στόχους του αναλυτικού προγράμματος , αλλά και τη μέθοδο διδασκαλίας τους στις ανάγκες και στα ενδιαφέροντά του. Πρέπει δηλαδή να διαμορφωθεί το κατάλληλο νομοθετικό και θεσμικό πλαίσιο το οποίο θα ευνοεί την εφαρμογή ενός πιο ανοιχτού , πιο ευέλικτου ή διαφοροποιημένου αναλυτικού προγράμματος προσαρμοσμένο στις κλίσεις ,στις ικανότητες και στα ενδιαφέροντα και αυτών των μαθητών .

Επίσης με τη σωστή και έγκαιρη προσέγγιση των χαρισματικών μαθητών αποφεύγεται η αρνητική στάση και οι αρνητικές συμπεριφορές που ενδεχομένως θα μπορούσαν να επιδείξουν απέναντι στο σχολείο όπως : υπεροψία , μη ένταξη στις ομάδες συνομηλίκων τους , υποεπίδοση , υπερκινητικότητα , διάσπαση προσοχής, σχολική άρνηση. Ο τρόπος χειρισμού τους από μικρή ηλικία, καθώς και η προσπάθεια για την ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους και την κοινωνική και συναισθηματική προσαρμογή τους στο περιβάλλον του σχολείου , είναι καθοριστικός για την μετέπειτα πορεία τους ,αλλά και για την ένταξή τους στο ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον.

Δε θα πρέπει να ξεχνάμε όμως , πως και οι χαρισματικοί μαθητές είναι πάνω απ' όλα παιδιά και πρέπει να σεβόμαστε την παιδικότητά τους , να μη βιαζόμαστε να τα εντάξουμε σε απαιτητικές και πολλές φορές εξοντωτικές διδακτικές διαδικασίες εκμάθησης στείρων γνώσεων και ενασχολήσεων με χρονοβόρες και πολλαπλές διερευνητικές εργασίες , επειδή και μόνο μπορούν να τα καταφέρουν ! Αφαιρώντας τους χρόνο από την πολύτιμη συναναστροφή τους με άλλα παιδιά , από το παιχνίδι και από τις κοινωνικές και συναισθηματικές τους ανάγκες που τους προσδίδει η παιδική τους ηλικία δε θα καταφέρουμε να πλάσουμε τους «τέλειους» κατά τα πρότυπα των μεγάλων ανθρώπων, αντιθέτως θα συμβάλουμε στη διαμόρφωση αντιδραστικών , αδιάφορων , ή αγχωτικών , καταπιεσμένων , απομονωμένων και κατά συνέπεια δυστυχημένων ανθρώπων. Θα πρέπει λοιπόν να δίνεται μεγαλύτερη σημασία στη συναισθηματική τους καλλιέργεια και στη ψυχολογική τους προσέγγιση και στήριξη, ενώ θα πρέπει να μπει σε δεύτερη μοίρα η γνωστική τους ανάπτυξη , τουλάχιστον κατά την πρώιμη παιδική ηλικία.

Βέβαια , η εκτίμηση και η διάγνωση των Χαρισματικών μαθητών θα πρέπει να γίνεται και από θεσμοθετημένη διεπιστημονική ομάδα προκειμένου να αποφεύγονται οι περιπτώσεις λάθους. Η σύνθεση της διεπιστημονικής ομάδας παίζει σημαντικό ρόλο στην εγκυρότητα της διάγνωσης , γιατί πέρα από τα συνηθισμένα σταθμισμένα τεστ που εφαρμόζονται στην Ελλάδα και που μετρούν την παιδική νοημοσύνη , η διεξοδικότερη προσωπική επαφή με το χαρισματικό παιδί , η συστηματική παρατήρηση της συμπεριφοράς του , η επιστημονική προσέγγιση από διάφορες οπτικές , ανάλογα με την επιστήμη που αντιπροσωπεύει ο κάθε αξιολογητής είτε είναι (ψυχολόγος , παιδαγωγός , εκπαιδευτικός ειδικοτήτων ...κ. ά.) , και η συστηματική καταγραφή των χαρακτηριστικών και των συμπεριφορών του χαρισματικού μαθητή θα «δώσουν» μια πιο ολοκληρωμένη , επιστημονικά τεκμηριωμένη και εμπειριστατωμένη εικόνα γι' αυτόν με ελάχιστες αποκλίσεις ως προς τον καθορισμό του δείκτη νοημοσύνης του και κατά συνέπεια στην ορθή διαπίστωση πως ο μαθητής ανήκει σ' αυτή την κατηγορία παιδιών.

Έτσι λοιπόν ,τα αποτελέσματα της διάγνωσης θεωρούνται απολύτως ασφαλή ,όταν προκύπτουν από θεσμοθετημένη διεπιστημονική ομάδα , με καθορισμένα επιστημονικά κριτήρια αξιολόγησης των χαρακτηριστικών και των συμπεριφορών των παιδιών και μέσα από το πρίσμα των διαφορετικών επιστημονικών προσεγγίσεων της προσωπικότητας του παιδιού.

Επιπλέον, θα πρέπει να υπάρχει συνεργασία μεταξύ της οικογένειας και του σχολείου . Οι γονείς πρέπει να ενημερώνονται ,τόσο για τη πορεία των παιδιών τους , όσο και για τα καινοτόμα προγράμματα που υπάρχουν και στα οποία θα μπορούσαν να συμμετέχουν τα παιδιά τους ,ώστε να βρίσκονται σε πιο προκλητικό μαθησιακό περιβάλλον. Επίσης καλό θα ήταν οι γονείς να συμμετέχουν και οι ίδιοι σε εκπαιδευτικά ή άλλα προγράμματα που να τους δίνουν τη δυνατότητα να εξοικειώνονται με τη χρήση υποστηρικτικών τεχνικών στην αντιμετώπιση πιθανών συναισθηματικών διακυμάνσεων και φορτίσεων που μπορεί να παρουσιάζουν τα παιδιά τους. Ακόμη μέσα από τη συμμετοχή τους σε τέτοια προγράμματα οι γονείς θα κατανοήσουν πως δεν πρέπει να «φορτώνουν» τα παιδιά τους με τις δικές τους προσδοκίες ή να έχουν υπερβολικές απαιτήσεις από αυτά, προσβλέποντας ασυνείδητα τις περισσότερες φορές στη ψυχολογική κάλυψη των δικών τους αναγκών ή κενών . Τα παιδιά είναι διαφορετικές προσωπικότητες , έχουν δικά τους ενδιαφέροντα και προσωπικά θέλω . Οι γονείς θα πρέπει να στέκονται δίπλα στα παιδιά τους , να τους συμπαραστέκονται και να τους χορηγούν βοήθεια όταν εκείνα το επιζητούν.

Όμως και το σχολείο θα πρέπει να στέκεται δίπλα σ' αυτούς τους μαθητές και να τους στηρίζει. Στις τάξεις μεικτής ικανότητας μπορεί και πρέπει να αναπτύσσεται διαφοροποιημένη διδασκαλία και προς όφελος των χαρισματικών μαθητών . Ο συνδυασμός της ομαδοσυνεργατικής και της εξατομικευμένης διδασκαλίας παρέχει σ' αυτούς τους μαθητές ίσες ευκαιρίες στη μάθηση ,καθώς και τη δυνατότητα να αποκτήσουν αυτογνωσία , καλή εικόνα για τον εαυτό τους και αυτοπεποίθηση , μέσα από την αλληλεπίδραση τους με τους συμμαθητές τους .

Ο Εκπαιδευτικός πρέπει να δίνει έμφαση στην ολόπλευρη ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους και να μην περιορίζεται μόνο στον τομέα που τα χαρισματικά παιδιά δείχνουν ιδιαίτερη κλίση. Πρέπει να στοχεύει στην ανάπτυξη των ανώτερων διανοητικών λειτουργιών όπως η ανάπτυξη της κριτικής και δημιουργικής σκέψης. Μπορεί να δίνει πρωτότυπες και ενδιαφέρουσες εργασίες, προχωρημένου επιπέδου ,

αφού πρώτα διαβαθμίσει τις δραστηριότητες κάθε εργασίας. Καλό θα ήταν να διαφοροποιείται το επίπεδο της εργασίας και στο σπίτι, ενώ στις διαθεματικές δραστηριότητες πρέπει να δίνονται ευκαιρίες στους μαθητές να επιλέγουν οι ίδιοι τα θέματα που θα διερευνήσουν, ώστε να ασχολούνται με το αντικείμενο που τους προκαλεί το ενδιαφέρον. Γενικά «η διαμόρφωση πιο ευέλικτων ομάδων εργασίας, η χρήση πρωτότυπων, δημιουργικών και ανοιχτού τύπου ερωτήσεων που στοχεύουν στη νέα αναζήτηση, η επιλογή προβλημάτων με πολύπλοκες και εναλλακτικές λύσεις που ενισχύουν την αποκλίνουσα σκέψη» (Πασιαρδής Γ.) είναι διδακτικές πρακτικές που βοηθούν τους μαθητές αυτούς να αξιοποιήσουν τις ικανότητές τους.

3.2. Προσέγγιση της Εκπαίδευσης των χαρισματικών μαθητών στην Ευρώπη

Στα περισσότερα κράτη της Δυτικής Ευρώπης συνηθίζεται η ανάπτυξη συμπληρωματικής Εκπαίδευσης για τα χαρισματικά παιδιά.. Οι πιο διαδεδομένες πρακτικές εκπαίδευσης των Χαρισματικών μαθητών είναι :

- Η επιτάχυνση του κύκλου σπουδών τους, δηλαδή η φοίτησή τους σε υψηλότερο επίπεδο από αυτό των συνομηλίκων τους, προκειμένου να ολοκληρώσουν ταχύτερα τις εκπαιδευτικές βαθμίδες.

-Ο εμπλουτισμός του προγράμματος των σπουδών τους, όπου επιχειρείται να αναπτυχθεί περισσότερη διδακτική ύλη σε μεγαλύτερο βάθος και εύρος. Έτσι, προς αυτήν την κατεύθυνση έχουν ιδρυθεί :

Ειδικά σχολεία που δίνουν έμφαση σε κάποιες θεματικές περιοχές όπως αθλητισμός, μουσική ...

Ειδικά τμήματα με ειδικευμένους Εκπαιδευτικούς που λειτουργούν ορισμένες ώρες την ημέρα., για την παρακολούθηση ενός γνωστικού αντικειμένου.

Η τάξη μεικτής ικανότητας, όπου ο Εκπαιδευτικός συνεργάζεται με παιδαγωγό - ψυχολόγο, προκειμένου να παρέχει συναισθηματική στήριξη, αλλά και διαφοροποιημένη διδασκαλία στους μαθητές που διαπιστώνεται πως έχουν αυτή την ανάγκη.

Επίσης, έχουν ψηφιστεί νόμοι προώθησης και στήριξης των χαρισματικών παιδιών. Προωθούνται ερευνητικά προγράμματα για την εξερεύνηση της χαρισματικής φύσης και της συμπεριφοράς των παιδιών αυτών. Παρέχονται συμπληρωματικά, ενισχυτικά προγράμματα σε μαθητές και σε Εκπαιδευτικούς. Γίνεται προσπάθεια προσαρμογής των χαρισματικών μαθητών στο νέο Εκπαιδευτικό κλίμα, ενώ υπάρχει συνεργασία εκπαιδευτικών, ψυχολόγων και άλλων ειδικοτήτων.

3.3. Ποια είναι η κατάσταση στην Ελλάδα

Για τον ελληνικό χώρο σύμφωνα με τον (Μανωλάκος Π., 2009) η έλλειψη πρόνοιας και ειδικού σχεδιασμού για την αντιμετώπιση των αναγκών των παιδιών αυτών και η ανεπαρκής ή λανθασμένη παιδαγωγική προσέγγιση, τους δημιουργεί ένα αρνητικό υπόβαθρο στον ψυχικό κόσμο, εξαιτίας της καταπίεσης και παρεμπόδισης

της ανάπτυξης των υψηλών νοητικών τους ικανοτήτων, με συνέπειες στην ομαλή νοητική και συναισθηματική τους εξέλιξη.

Η ανάγκη για χάραξη εκπαιδευτικής πολιτικής για τους μαθητές με ιδιαίτερα χαρίσματα είναι επιβεβλημένη.

Από το 1990 ιδρύθηκαν μουσικά και αθλητικά γυμνάσια με στόχο να ενθαρρύνουν τις ιδιαίτερες κλίσεις και τα ενδιαφέροντα των μαθητών. Το 2002 εφαρμόστηκε το πρόγραμμα της Ευέλικτης Ζώνης, όπου ο Εκπαιδευτικός είχε τη δυνατότητα μέσα από τις διαθεματικές δραστηριότητες του προγράμματος να δημιουργήσει υποστηρικτικά παιδαγωγικά πλαίσια και για τους χαρισματικούς μαθητές. Το 2003 ιδρύονται Καλλιτεχνικά γυμνάσια. Ενώ το 2003 δημοσιεύεται το νέο ΔΕΠΠΣ και τα νέα ΑΠΣ που ρητά αναφέρουν πως τα άτομα με ιδιαίτερα ταλέντα και ικανότητες θα πρέπει να έχουν ίσες και κατάλληλες ευκαιρίες πρόσβασης στη γνώση.

Ωστόσο, χρειάζεται να διαμορφωθεί το κατάλληλο νομοθετικό και θεσμικό πλαίσιο που να δίνει μεγαλύτερη ώθηση, στήριξη και ευκαιρίες ανάδειξης στους μαθητές αυτούς.

4. Συμπεράσματα

«Οι χαρισματικοί – δημιουργικοί μαθητές διαθέτουν νοητικές ικανότητες οι οποίες έχουν αναπτυχθεί σε τέτοιο βαθμό που υπερβαίνει τα προσδοκώμενα της ομάδας των συνομηλίκων τους. Το άγχος της οικογένειας, η καταπίεση, η παρεμπόδισή τους, η λάθος αντιμετώπισή τους από το σχολείο είναι κίνδυνος για τη μη εκδήλωση της χαρισματικότητάς τους». (Μανωλάκος Π., Αθήνα 2010).

Το σχολείο είναι δύσκολο να διαχειριστεί τις μαθητικές ιδιαιτερότητες των μαθητών αφού αυτό κατά κύριο λόγο είναι προσανατολισμένο στο μέσο όρο των μαθητών. Όταν μέσα στην τάξη εντοπίζονται μεγάλες διαφορές μεταξύ των μαθητών, τότε οι Εκπαιδευτικοί χρειάζονται υποστήριξη στο έργο τους, από τους εκπαιδευτικούς της ειδικής αγωγής, ή από άλλες ειδικότητες ή από επαγγελματίες των τοπικών υπηρεσιών. Αυτό απαιτεί ευελιξία, καλό προγραμματισμό, συντονισμό και συνεργασία των διαφόρων παραγόντων που μπορεί να εμπλέκονται στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Η ύπαρξη διαφοροποιημένου αναλυτικού προγράμματος, υποστηρικτικού για τους χαρισματικούς μαθητές είναι αναγκαία, αφού μέσα από την περιγραφή του θεωρητικού πλαισίου, καθώς και των εξειδικευμένων δραστηριοτήτων εμπλουτισμού της διδασκαλίας, αποτελεί ένα πολύτιμο εργαλείο στα χέρια των εκπαιδευτικών.

Η επιμόρφωση επίσης των εκπαιδευτικών είναι επιβεβλημένη, ώστε να εξοικειωθούν με τη «μέθοδο της εξατομικευμένης διδασκαλίας, καθώς και άλλων μεθόδων, μέσα στην τάξη μεικτής ικανότητας και να αποκτήσουν τεχνικές και στρατηγικές που θα τους βοηθήσουν να εφαρμόσουν διαφοροποιημένη διδασκαλία στους μαθητές τους, όταν χρειάζεται». (ΥΠ.Ε.Π.Θ. και Π.Ι., Αθήνα 2004).

Επίσης, η διαθεματική προσέγγιση της γνώσης, οι διερευνητικές εργασίες, οι δημιουργικές ενασχολήσεις, η ομαδοσυνεργατική μέθοδος διδασκαλίας αποτελούν

παιδαγωγικές πρακτικές που βοηθούν ,τόσο τους χαρισματικούς μαθητές , όσο και το σύνολο των μαθητών της τάξης.

Επιπλέον, καλό θα ήταν να εξεταστούν διάφορες αξιόλογες προτάσεις για την αξιοποίηση των χαρισματικών μαθητών , όπως η συμμετοχή τους σε δια-σχολικές ομάδες με κοινά ενδιαφέροντα .

Η χρήση της Τεχνολογίας μπορεί επίσης να βοηθήσει ως προς αυτόν τον τομέα , διευκολύνοντας την μεταξύ τους επικοινωνία , ή επιτρέποντας την εξ αποστάσεως μάθηση.Θα πρέπει επίσης να εξεταστεί το ενδεχόμενο της μετεξέλιξης της υπάρχουσας εκπαιδευτικής πραγματικότητας με τη δημιουργία ανοιχτών σχολείων προς την κοινωνία και προς την αγορά εργασίας. Έτσι , τόσο οι χαρισματικοί μαθητές , όσο και το σύνολο των μαθητών, στο βαθμό των δυνατοτήτων τους , θα έχουν την ευκαιρία να ενσωματώνουν τη γνώση μέσα από ρεαλιστικά περιβάλλοντα του πραγματικού κόσμου.

Η οικογένεια ,το σχολείο, το κατάλληλο εκπαιδευτικό περιβάλλον είναι οι σημαντικότεροι παράγοντες για την διαμόρφωση των αυριανών μας πολιτών . Η πολιτεία θα πρέπει να δώσει την πρέπουσα σημασία για την διαμόρφωση των καλύτερων εκπαιδευτικών συνθηκών και την παροχή ίσων ευκαιριών μάθησης σε όλους τους μαθητές.

Βιβλιογραφικές παραπομπές

- Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Αθήνα (2004). Αναλυτικά προγράμματα σπουδών – Η εκπαίδευση των μαθητών με ιδιαίτερες νοητικές ικανότητες και ταλέντα. - Οδηγίες για τους Εκπαιδευτικούς Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης . Αθήνα: ΥΠ.Ε.Π.Θ. – Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ.
- Μανωλάκος Π. (2010). *Χαρισματικοί –Ταλαντούχοι μαθητές. Τρόποι στήριξης και τρόποι εκπαίδευσης Χαρισματικών μαθητών.* Στο: Α. Παπάς (επιμ.) (2010) *Μαθαίνω πώς να μαθαίνω.* Πρακτικά του Ελληνικού Ινστιτούτου Εφαρμοσμένης

Παιδαγωγικής και Εκπαίδευσης ΕΛΛ.Ι.Ε.Π.ΕΚ 5ο Πανελλήνιο Συνέδριο (Αθήνα 7 Μαΐου – 9 Μαΐου 2010) .

- Ματσαγγούρας , Η. (2008) *Εκπαιδύοντας παιδιά Υψηλών Ικανοτήτων Μάθησης. Διαφοροποιημένη συνεκπαίδευση.* Αθήνα Gutenberg .
- Μανωλάκος Π. (2009). *Επιμορφωτικές προτάσεις από τους Εκπαιδευτικούς της πράξης προς τους Εκπαιδευτικούς της τάξης.- Χαρισματικοί μαθητές* , Πειραιάς : Copyright: ©
- Πασιαρδής Γ. (1996) Οι χαρισματικοί μαθητές Στο: <http://www.google.gr/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=0CDIQFjAB&url=http%3A%2F%2Fwww.enallax.com%2Fexams%2Farthra%2FOI%2520XARISMATIKOI.ppt&ei=PNdbU7bmOYOa7QatnYCoCw&usg=AFQjCNFrNX-uTtRcANd6gGxRRH3-ra7oKA&bvm=bv.65397613,d.bGE> (Τελευταία πρόσβαση στις 24/5/2014).